

DOSTĘP DO INFORMACJI O ŚRODOWISKU JAKO SZCZEGÓLNY RODZAJ DOSTĘPU DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

ŻANETA NIESTEŃSKA *

WSTĘP

Zgodnie z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: „Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej”¹. Pośród kluczowych elementów cechujących ustrój demokratyczny państwa niewątpliwie powinno znajdować się prawo do dostępu do informacji publicznej. W Polsce fundamentalnym aktem prawnym, który reguluje materię prawa dostępu do informacji, jest ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (dalej: UDIP)². Główna koncepcja niniejszego opracowania to próba omówienia stanu prawnego w kwestii ochrony środowiska, której egzemplifikacją jest m.in. prawo dostępu do informacji o środowisku. Kwestie dostępu do informacji o środowisku i jego stanie w polskim systemie prawnym uregulowane są przede wszystkim przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dalej: UDIŚ)³.

W opracowaniu zostanie omówiona historia kształtowania się podstaw prawnych dotyczących prawa dostępu do informacji o stanie środowiska, źródła prawa zarówno polskiego, unijnego, jak i międzynarodowego, podmioty stosunku administracyjnoprawnego w procedurze udostępniania oraz sama treść i zakres prawa dostępu do informacji o środowisku i jego stanie.

W ramach niniejszego artykułu poruszone zostaną również kwestie dotyczące zależności pomiędzy procedurą dostępu do informacji na łamach ustawy o dostępie do informacji publicznej a ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego

* uczestniczka seminarium doktoranckiego nauk prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego, e-mail: zaneta.niestepska@gmail.com

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.).

² Dz.U z 2001 r. Nr 112 poz. 1198 z późn. zm.

³ Dz.U z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.

stanie. Ostatni omawiany wątek stanowić będzie analiza, czy właściwym posunięciem ustawodawcy było wyłączenie prawa dostępu do informacji o środowisku spod przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska⁴ i przeniesienie tych przepisów do nowo uchwalonego aktu prawnego.

KSZTAŁTOWANIE SIĘ PRAWA Z ZAKRESU UDOSTĘPNIANIA INFORMACJI O ŚRODOWISKU W POLSKIM PRAWIE ADMINISTRACYJNYM

Przez lata w krajach europejskich obowiązywała zasada tajności wszelkich dokumentów państwowych⁵. W ustawodawstwie polskim prawo do uzyskania informacji dotyczącej stanu środowiska było możliwe dopiero w drugiej połowie 1997 r. po nowelizacji ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 29 sierpnia 1997 r.⁶

W efekcie niniejszej nowelizacji zaproponowane w ustawie rozwiązania nie stanowiły jednak w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów prawa dostępu do informacji o środowisku, a jedynie powodowały, że do porządku prawnego zostały wprowadzone publicznie dostępne rejestry zawierające informacje dotyczące środowiska. Należy nadmienić, iż w procesie kształtowania się prawa odnoszącego się do dostępu do informacji o środowisku omawiane kwestie były przez krótki okres ujęte w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁷. Niemniej w całym rysie historycznym prawa dostępu do informacji o środowisku ujęcie niniejszego aspektu stanowiło jedynie krótki epizod w polskim systemie prawnym, ponieważ przytoczona ustawa obowiązywała w obrocie prawnym przez okres jedynie 10 miesięcy. Jednakże powstanie tego aktu prawnego było znamienne dla kwestii dostępu do informacji o środowisku, ponieważ jego głównym celem było zaimplementowanie do krajowego porządku prawnego rozwiązań, które by pozwoliły na dostęp do informacji o środowisku. W momencie wejścia w życie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (dalej: POŚ) wyżej powołana ustawa została uchylona, a przepisy dotyczące dostępu do informacji o środowisku były realizowane w ramach nowego aktu prawnego. W prawie unijnym prawo do informacji o stanie środowiska jest jednym z kluczowych, a w rezultacie jednym z podstawowym narzędzi prawa ochrony środowiska. Dlatego też w momencie wejścia Polski do Unii Europejskiej, mimo prób usunięcia luk prawnych oraz zapewnienia właściwej transpozycji prawa wspólnotowego poprzez zmianę w 2005 r. ustawy POŚ, zaszła potrzeba kompleksowych zmian regulacji krajowych dotyczących prawa ochrony środowiska, wynikająca głównie z ich niedostosowania do prawa europejskiego. W związku z powyższym w prawodawstwie polskim w połowie listopada

⁴ Dz.U. z 2001 r. Nr 62 poz. 627 z późn. zm.

⁵ Raniżewski S., *Prawo dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie*, „Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW” 2013, t. 4.

⁶ Dz.U. z 1997 r. Nr 133 poz. 885.

⁷ Dz.U. 2000 nr 109 poz. 1157

2008 r. została uchwalona ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prócz prawidłowej transpozycji przepisów, na kanwie przepisów dotyczących dostępu do informacji o środowisku ustawodawca wprowadził instrument umożliwiający społeczeństwu prewencyjną i kompleksową politykę ochrony środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu obywatelom możliwości wpływu na podejmowanie decyzji administracyjnych przez właściwe organy.

ŹRÓDŁA PRAWA DOSTĘPU DO INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEGO STANIE

W polskim systemie prawnym kluczowymi źródłami prawa, które obejmują materie dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, są:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁸;
- ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej oraz akt wykonawczy wydany na jej podstawie w postaci rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej⁹;
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wraz z aktami wykonawczymi do tej ustawy:
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 września 2010 r. w sprawie wzoru oraz zawartości i układu publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie¹⁰;
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku¹¹;
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie sposobu i częstotliwości aktualizacji informacji o środowisku¹².

W ustawie zasadniczej prawo dostępu do informacji wskazane jest w art. 61 ust 1, gdzie Konstytucja RP stanowi, że „obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne”. Niemniej ustrojodawca kwestie dotyczące prawa dostępu do informacji o środowisku doprecyzował i ujął w sposób jednoznaczny i bezpośredni w art. 74 ust. 3, który stanowi: „Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska”. Analizując powyższe dwa przepisy, należy wskazać na zasadniczą różnicę między tymi zapisami. Prawo zawarte w przepisie art. 74 ust. 3 rozszerza krąg podmiotów mogących powziąć informację o środowisku, która *de facto* stanowi rodzaj informacji

⁸ Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn.zm. Dz.U z 2001 r. Nr 112 poz. 1198 z późn. zm.

⁹ Dz.U z 2007 r. Nr 10 poz. 68.

¹⁰ Dz.U. z 2010 r. Nr 186 poz. 1249.

¹¹ Dz.U. z 2010 r. Nr 215 poz. 1415.

¹² Dz.U. z 2010 r. Nr 227 poz. 1485.

publicznej ujętej w art. 61 ust 1, wskazując, iż dostęp do jej uzyskania przysługuje *erga omnes*, co oznacza że „każdy” ma prawo dostępu do informacji o środowisku. Pod pojęciem „każdy” należy rozumieć dowolną osobę fizyczną czy prawną, jak również jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. W związku z powyższym w doktrynie prawa pojawiły się różne poglądy dotyczące niniejszego zagadnienia. B. Rakoczy wskazuje, że przepisy w ustawie zasadniczej odnoszące się do dostępu do informacji oraz o dostępie do informacji o środowisku były tworzone w sposób od siebie niezależny, w związku z czym zachodzą między nimi pewne różnice. Biorąc ten fakt pod uwagę, B. Rakoczy w swych rozważaniach postawił pytanie, czy przepisy z art. 61 ust. 1 oraz 74 ust. 3 Konstytucji RP są tożsame, a może zachodzi wątpliwość, czy prawo dostępu do informacji o środowisku jest elementem prawa do informacji publicznej, czy też może stanowi odrębne prawo konstytucyjne?¹³ Odmienne stanowisko w tej materii przedstawia B. Banaszak, który twierdzi, że przepisy z art. 61 ust 1 oraz 74 ust. 3 Konstytucji są tożsame, lecz przepisy zawarte w art. 74 ust. 3 wprowadzają tylko nowe komponenty, które odnoszą się jedynie do środowiska, co stanowi wyłącznie zawężenie zakresu przedmiotowego samego prawa do informacji, przy jednoczesnym zapewnieniu w art. 74 ust. 3 szerszego zakresu podmiotowego niż w przepisach wskazanych w art. 61 ust. 1 Konstytucji RP¹⁴.

Jak już wspomniano, wiele przepisów w prawodawstwie polskim zawiera w swej treści elementy odnoszące się do kwestii dostępu do informacji o środowisku. Jednakże najszerzej materię tę reguluje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W swej treści ustawa ta reguluje zagadnienia dotyczące przede wszystkim zasad i trybu postępowania w sprawach o udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie oraz wskazuje organy administracji właściwe w sprawach odnoszących się do udostępniania informacji o środowisku.

Podstawowe akty prawa międzynarodowego w zakresie dostępu do informacji o środowisku, w tym również akty prawa Unii Europejskiej, stanowią:

- Konwencja Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisana dnia 25 czerwca 1998 r. w Aarhus (dalej: Konwencja z Aarhus). Na podstawie art. 89 ust. 1 Konstytucji RP Konwencja z Aarhus została ratyfikowana i włączona do polskiego porządku prawnego poprzez wyrażenie jej zapisów w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ratyfikacji Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska¹⁵;

¹³ Rakoczy B., *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, Komentarz Lexis Nexis, Warszawa 2010.

¹⁴ Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2008.

¹⁵ Dz.U. z 2001 r. Nr 89 poz. 970.

- Protokół EKG ONZ w sprawie rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń podpisany dnia 21 maja 2003 r. w Kijowie (Protokół PRTR), opracowany na potrzeby założeń Konwencji z Aarhus, regulujący aktywne rozpowszechnienie informacji o środowisku poprzez tworzenie publicznie dostępnych, elektronicznych rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń;
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku¹⁶;
- Dyrektywa Parlamentu i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji o środowisku¹⁷.

PROCEDURA ADMINISTRACYJNOPRAWNA ORAZ PODMIOTY ZOBOWIĄZANE DO UDOSTĘPNIANIA INFORMACJI O ŚRODOWISKU W ŚWIETLE PRZEPISÓW USTAWY O UDOSTĘPNIANIU INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE, UDZIALE SPOŁECZEŃSTWA W OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ O OCENACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W art. 8 ust 1 UDIŚ określono zakres ogólny informacji, które są udostępniane. Wskazuje on, że są to „informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w posiadaniu organów administracji lub które są dla nich przeznaczone, w zakresie, w jakim nie dotyczy to ich działalności ustawodawczej, a w przypadku sądów i trybunałów – działalności orzeczniczej”. Z postanowień zawartych w UDIŚ wskazane są także organy obowiązane do prowadzenia publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie. Zakres szczegółowy, jakie informacje należy udostępnić, ustawodawca określił w art. 9 ust 1 UDIŚ, wskazując co do zasady szeroki katalog informacji podlegających udostępnieniu. Ustawodawca nie zapomniał, by wskazać wyjątki od przyjętej reguły, przewidując 11 obligatoryjnych oraz 4 fakultatywne przesłanki do odmowy dostępu. Co więcej, przepisy niniejszej ustawy wskazują również ograniczenia dostępu ze względu na inne regulacje prawne, takie jak przepisy odnoszące się do prywatności osób fizycznych czy tajemnicy przedsiębiorcy.

Podmiotem uprawnionym do dostępu do informacji zgodnie z Konstytucją RP jest „każdy”. Przepis ten został przeniesiony na grunt UDIŚ w art. 4 ust 1, z dodaniem zapisu, iż warunki dostępu określa niniejsza ustawa. Pod pojęciem „każdy” zgodnie z Konstytucją RP należy rozumieć dowolną osobę fizyczną lub prawną, a także jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej znajdującą się pod władzą Rzeczypospolitej Polskiej oraz korzystających z praw zapewnionych przez ustawę zasadniczą. W powyższego wynika, że zakres podmiotowy nie zależy od posiadania obywatelstwa, nie jest warunkowany miejscem zamieszkania,

¹⁶ Dz.Urz. WE L 158, 23.06.1990.

¹⁷ Dz.Urz. WE L 41/26, 14.02.2003.

czy wiekiem wnioskodawcy¹⁸. W literaturze prawa wskazuje się, że w związku z szerokim sposobem określenia zakresu podmiotowego uprawnienia do uzyskania informacji o środowisku należy w zakresie pojęcia „każdy” prócz osób fizycznych i prawnych wskazać także organy administracji¹⁹.

Procedura udostępnienia zgodnie z UDIŚ odbywa się w dwóch trybach, tj. trybie bezwnioskowym oraz trybie wnioskowym. Pierwszy tryb odnosi do informacji, które pomiot może uzyskać od organów administracji będących w ich posiadaniu, jak również za pośrednictwem publicznie dostępnych wykazów danych. Dodatkowo złożenie wniosku nie jest wymagane, gdy udostępniona informacja umożliwiłaby podjęcie działań w celu zapobieżenia lub zminimalizowania szkód wynikających z wystąpienia klęski żywiołowej, innej katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, albo innego bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub środowiska, spowodowanego działalnością człowieka lub przyczynami naturalnymi. Informację w trybie bezwnioskowym, jeśli nie wymagają wyszukania, udostępnia się bezzwłocznie. Udostępnić informację można w formie pisemnej lub ustanej. Tryb wnioskowy stanowi podstawową formę dostępu do informacji o środowisku. Jak wskazuje M. Jabłoński, „samo złożenie wniosku umożliwia ubieganie się o informację dotyczącą środowiska, a więc stwarza legitymację czynną do złożenia wniosku oraz daje uprawnienie do oczekiwania, iż w odpowiedzi na wniosek zostanie udzielona informacja publiczna”²⁰.

Zakres oraz szczegółowe założenia dotyczące treści niniejszego wniosku regulują przepisy UDIŚ oraz ogólne zasady ujęte w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks administracji publicznej (zwany dalej KPA)²¹. Kluczowy jest fakt, że przepisy UDIŚ nie obligują podmiotu do wskazania jakiegokolwiek podstawy prawnej czy faktycznej, w oparciu o którą wnioskodawca wnioskuje o dostęp do informacji o środowisku. Niemniej we wniosku musi być wskazany zakres, o jaki wnioskodawca występuje. Dodatkowo zgodnie z przepisami KPA wniosek winien zawierać dane osobowe wnioskodawcy. W przypadku niedopełnienia ustawowych wymagań właściwy organ wzywa wnioskodawcę do usunięcia braków formalnych w terminie 7 dni od momentu otrzymania wezwania, a jeśli wnioskodawca nie usunie braków, pozostawia podanie bez rozpoznania. W przypadku gdy zostaną spełnione wszystkie wymogi ustawy, wnioskowaną informację należy udostępnić bezzwłocznie, z uwzględnieniem terminu postulowanego przez wnioskodawcę, jednak nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie co do zasady powinno odbyć się w sposób i w formie określonych we wniosku.

¹⁸ Rakoczy B., *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku...*, op. cit.

¹⁹ Bar M., Jedrośka J., *Komentarz do art. 8 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, LEX/el. 2014, nr 175730.

²⁰ Jabłoński M., *Udostępnianie informacji o środowisku przez administrację publiczną*, „Prawo i Środowisko” 2011, nr 1.

²¹ Dz.U. z 1960 r. Nr 30 poz. 168.

NOWE REGULACJE PRAWNE

Ujęte w Konstytucji RP regulacje prawne dot. jawności życia publicznego oraz informacji publicznych w zakresie prawa dostępu do informacji o środowisku zostały uszczegółowione przez ustawodawcę zwykłego przede wszystkim w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej oraz w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Obecnie zaproponowane rozwiązania stanowią kompilację przepisów, które były w przeszłości ujęte w polskim reżimie prawnym w podstawowej ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Do momentu wejścia w życie UDIŚ wszelkie informacje na temat dostępu do informacji o środowisku były zawarte w pierwotnym akcie prawnym odnoszącym się do szeroko pojętej problematyki z zakresu ochrony środowiska (POŚ). Według Sz. Raniszewskiego wyłączenie kwestii dotyczących dostępu do informacji o środowisku z podstawowego aktu prawnego (POŚ) odnoszącego się do problematyki ochrony środowiska spowodowało zaburzenie przyjętych rozwiązań i zostało ocenione przez tego autora krytycznie. S. Raniszewski swój pogląd argumentuje faktem, że wyłączenie kwestii dostępu do informacji o środowisku spod rozwiązań przyjętych w POŚ spowodowało osłabienie jej ogólnego charakteru, ponieważ w nowych przepisach ustawodawca niewątpliwie połączył kwestie prawa informacji o środowisku z kwestiami związanymi z oddziaływaniem na środowisko i zasadą udziału społeczeństwa w ochronie środowiska. Autor ten przyjmuje w swych analizach, że prawo dostępu do informacji straciło uniwersalny charakter i zostało zredukowane jedynie do procedury oceny oddziaływania na środowisko. Według S. Raniszewskiego zaproponowane wyłączenie prawa dotyczącego dostępu do informacji o środowisku i przeniesienie do innego aktu normatywnego również o randze ustawy było zabiegiem niewłaściwym i zbyt dużym, ponieważ działanie to spowodowało dysharmonię zasad prawa ochrony środowiska²². Niemniej warto zastanowić się, czy aby na pewno stanowisko Sz. Raniszewskiego jest w pełni uzasadnione. Prawo ochrony środowiska jest gałęzią prawa o bardzo szerokim zakresie podmiotowym i przedmiotowym. Obejmuje ono wielopłaszczyznowe aspekty, takie jak: ochrona powietrza, ochrona wód, ochrona przyrody, hałas, czy sama ochrona człowieka z perspektywy ochrony jego życia i jakości życia. Scalenie tak różnych kwestii dotyczących tej samej dziedziny prawa w jednym akcie prawnym jest w tym przypadku bardzo trudne, a nawet niemożliwe. Dodatkowo należy wskazać, że prócz przeniesienia przepisów z POŚ, ustawodawca, zobowiązany do implementacji przepisów unijnych, musiał wprowadzić nowe rozwiązania prawne. W związku z powyższym tak krytyczna ocena, że ustawodawca spowodował rozczłonkowanie konkretnej dziedziny prawa, jest pochopna i wymaga dalszej analizy.

²² Raniszewski S., *Prawo dostępu do informacji o środowisku...*, op. cit.

USTAWA O DOSTĘPIE DO INFORMACJI PUBLICZNEJ A USTAWA O DOSTĘPIE DO INFORMACJI O ŚRODOWISKU

W przeprowadzonych rozważaniach na temat kwestii korelacji między ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej a ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko należy wskazać, że pomiędzy tymi dwoma aktami zachodzi reguła *lex specialis derogat legi generali*. Stanowisko takie zostało zaprezentowane w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, który wskazał, że: „W przypadku kolizji ustaw pierwszeństwo nad przepisami u.d.i.p. mają przepisy ustaw szczególnych, ale tylko w przypadku odmiennego uregulowania zasad i trybu dostępu do informacji publicznych”²³. Dlatego też, biorąc pod uwagę powyższe przy rozpatrywaniu wniosku o udostępnienie informacji publicznej, zawsze należy zgłębić i przeanalizować zakres przedmiotowy wniosku, by procedura udostępnienia oparta była na właściwej podstawie prawnej.

ZAKOŃCZENIE

Jak wskazano w niniejszym opracowaniu, jednym z podstawowych oraz priorytetowych praw, które powinna posiadać jednostka w demokratycznym państwie prawa, jest dostęp do informacji, w tym informacji o środowisku, pochodzących od władzy, działania której powinna cechować transparentność oraz jawność. Pomimo takich założeń zaproponowanych zarówno przez ustrojodawcę, jak i ustawodawcę zwykłego, w 2005 r. Najwyższa Izba Kontroli w raporcie wskazała, że: „Zasada jawności życia publicznego, choć prawnie zadekretowana w praktyce bardzo często nie jest respektowana. Organy władzy zobowiązane są do jawności, bardzo często ten obowiązek jest postrzegany jako swoistego rodzaju przymus, a nie naturalny nawyk, brak jawności oraz przejrzystości działań administracji jest jednym z dysfunkcyjnych obszarów państwie. Ograniczony dostęp do informacji (tj. nierówność w dostępie do informacji) został zaliczony przez NIK do obszarów działań korupcyjnych”²⁴. W związku z powyższym faktem dostosowanie obowiązujących w owym czasie przepisów z zakresu udostępniania informacji o środowisku oraz ich uszczegółowienie było zabiegiem niezbędnym i koniecznym. Wyodrębnienie przepisów oraz dopracowanie szczegółów procedury w zakresie udostępniania informacji o środowisku poprzez ustanowienie nowego aktu prawnego z czasem przyczyniło się do wzrostu zasady zaufania uczestników postępowania administracyjnego do państwa, a co za tym idzie – do reprezentantów władzy publicznej²⁵.

²³ Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 7 kwietnia 2022 r., III SAB/GI 80/22.

²⁴ NIK Informacje o wynikach kontroli gromadzenia i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w latach 2004–2005, KSR-41017/05, nr ewid. 29/2006/P05108/KSR, Warszawa, czerwiec 2006.

²⁵ Barczewska-Dziobek A., Dziobek-Romański J., *Dostęp do informacji o środowisku naturalnym człowieka a realizacja prawa do dobrej administracji*, „Prawo i Środowisko” 2010, nr 4.

Rozważania nad zaprezentowanym tematem pokazały, że ustanowione regulacje normatywne nie były procesem podejmowanym jedynie dla wykreowania nowych przepisów, a miały na celu uporządkowanie obszaru zagadnień z zakresu prawnego ochrony środowiska oraz uregulowanie pozycji społeczeństwa w procedurze administracyjnej w sposób klarowny i godny aprobaty.

BIBLIOGRAFIA

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Barczewska-Dziobek A., Dziobek-Romański J., *Dostęp do informacji o środowisku naturalnym człowieka a realizacja prawa do dobrej administracji*, „Prawo i Środowisko” 2010, nr 4.
- Bar M., Jędróska J., *Komentarz do art. 8 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, LEX/el. 2014, nr 175730.
- Jabłoński M., *Udostępnianie informacji o środowisku przez administrację publiczną*, „Prawo i Środowisko” 2011, nr 1.
- NIK Informacje o wynikach kontroli gromadzenia i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w latach 2004-2005, KSR-41017/05, nr ewid. 29/2006/P05108/KSR, Warszawa, czerwiec 2006.
- Rakoczy B., *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, Komentarz Lexis Nexis, Warszawa 2010.
- Raniszewski S., *Prawo dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie*, „Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW” 2014, t. 4.

DOSTĘP DO INFORMACJI O ŚRODOWISKU JAKO SZCZEGÓLNY RODZAJ DOSTĘPU DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

Streszczenie

Celem opracowania jest poznanie istoty prawodawstwa dotyczącego zagadnienia dostępu do informacji o środowisku w kontekście istniejącej ustawy o dostępie do informacji publicznej. Prawo do uzyskania informacji o środowisku zostało zagwarantowane zarówno przez przepisy międzynarodowe, jak również przez polskiego ustrojodawcę oraz ustawodawcę zwykłego. Niniejsza praca stanowi próbę ukazania genezy potrzeby wyodrębnienia zagadnień dotyczących informacji o środowisku z obowiązujących przepisów odnoszących się do informacji publicznej oraz ustanowienia dla nich szczegółowego aktu prawnego. W powyższym kontekście w pracy zaprezentowano analizę źródeł prawa międzynarodowego, unijnego oraz polskiego. Pomimo że kwestie dotyczące informacji o środowisku w prawie mają wymiar wielopłaszczyznowy, to w polskim systemie prawnym w sposób najszerszy materię dostępu do informacji o środowisku reguluje ustawa o dostępie do informacji o środowisku i na niej głównie oparto przeprowadzone rozważania.

Słowa kluczowe: informacja o środowisku, dostęp do informacji, informacja publiczna, prawo ochrony środowiska

ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION AS A SPECIAL TYPE OF ACCESS TO PUBLIC INFORMATION

Abstract

The main aim of the study is to learn the essence of the legislation on the issue of access to information on the environment in the context of the existing Act on Access to Public Information. The right to obtain information on the environment has been extensively guaranteed both by international regulations as well as by the Polish legislator and the ordinary legislator. This work is an attempt to show the genesis of the need to separate issues regarding environmental information from the applicable regulations on public information and to establish a detailed legal act for them.

In the above context, the paper presents an analysis of the sources of international, EU and Polish law. The issues related to information on the environment in law have a multifaceted dimension. In the Polish legal system the matter of access to information on the environment is regulated in the broadest way by the Act on Access to Information on the Environment (EIA act) . In this work, research will be conducted on this EIA act.

Keywords: information on the environment, access to information, public information, environmental protection law